

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel strekt allereerst tot het regelen van de samenloop van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Stb. 2017, 82) (hierna: Wet USB) met wetsvoorstellen en wetten die tijdens de totstandkoming van de Wet USB en nadien zijn ingediend respectievelijk tot stand zijn gekomen. In verband met het technische karakter van deze wijzigingen worden deze in het artikelsgewijs deel van deze memorie van toelichting toegelicht. Voor de goede orde wordt in paragraaf 3 kort ingegaan op (de implementatie van) de Wet USB, waarbij ter verheldering een nadere toelichting wordt gegeven op opsporing tijdens de fase van de tenuitvoerlegging.

Voorts strekt dit wetsvoorstel tot uitvoering van de bij de Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor het jaar 2018 aangenomen motie Van Oosten c.s., waarin wordt opgeroepen de executieverjaringstermijnen uit artikel 76 van het Wetboek van Strafrecht (Sr) af te schaffen (Kamerstukken II 2017/18, 34 775 VI, nr. 50). Het laten vervallen van de executieverjaringstermijnen betekent dat zodra een in een rechterlijke uitspraak of strafbeschikking opgelegde straf of maatregel onherroepelijk is geworden, deze in beginsel ten uitvoer kan worden gelegd tot het moment dat de veroordeelde overlijdt. Zie over de uitvoering van deze motie nader paragraaf 4.

Tot slot voorziet dit wetsvoorstel in wetstechnische wijziging en stroomlijning van de bepalingen die betrekking hebben op de maatregelen van terbeschikkingstelling (tbs) en plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (pij). De betreffende bepalingen zijn met de Wet USB verplaatst naar het nieuwe Boek 6 van het Wetboek van Strafvordering. Over deze wijzigingen worden enkele algemene opmerkingen gemaakt in paragraaf 5.

In paragraaf 6 van deze memorie van toelichting wordt ingegaan op de financiële en administratieve consequenties van dit wetsvoorstel, binnen de context van de implementatie van de Wet USB als geheel. Daarbij wordt afzonderlijk ingegaan op de consequenties van het vervallen van de executieverjaringstermijnen.

2. Adviezen over het wetsvoorstel

Over het concept van dit wetsvoorstel is advies gevraagd aan de Raad voor de rechtspraak (Rvdr), de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA), de politie, het College van procureurs-generaal van het openbaar ministerie (OM), de drie reclasseringsorganisaties (3RO), de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Ook heeft internetconsultatie plaatsgevonden. In deze paragraaf zal kort de algemene strekking van de ontvangen adviezen worden beschreven. Op specifieke opmerkingen zal nader worden ingegaan op de plaatsen waarop de opmerkingen betrekking hebben.

[PM – algemene strekking adviezen]

3. De Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Wet USB)

De Wet USB is op 21 februari 2017 met algemene stemmen aangenomen door de Eerste Kamer en nadien gepubliceerd (Stb. 2017, 82). Na volledige inwerkingtreding van deze wet zullen de bepalingen over de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen die thans verspreid staan over het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering, zijn opgenomen in één nieuw Boek in het Wetboek van Strafvordering. De Wet USB maakt onderdeel uit van de modernisering

van het Wetboek van Strafvordering (zie hierover de vierde voortgangsrapportage modernisering Wetboek van Strafvordering, Kamerstukken II 2018/19, 29 279, nr. 459). De implementatie wordt voorbereid in het implementatieprogramma Uitvoeringsketen Strafrechtelijke Beslissingen (USB). Op 1 januari 2018 zijn de wijzigingen met betrekking tot de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) reeds in werking getreden (Stb. 2017, 496).

De meest in het oog springende wijziging die met de Wet USB is doorgevoerd, is de verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van het openbaar ministerie naar de Minister van Justitie en Veiligheid. Kernonderdeel van de bijbehorende nieuwe werkwijze voor de bij de uitvoering betrokken partijen is het bij het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) opgerichte Administratie- en Informatiecentrum voor de Executie (AICE). Het AICE zal de voor tenuitvoerlegging vatbare beslissingen die het openbaar ministerie aanlevert, namens de minister als opdracht uitzetten bij de personen en instanties die met de feitelijke tenuitvoerlegging van die beslissingen zijn belast (zoals gevangenis, politie, openbaar ministerie, CJIB, reclassering). De nieuwe wetgeving en de nieuwe werkwijze moeten ervoor zorgen dat de tenuitvoerlegging van opgelegde straffen en maatregelen snel, daadwerkelijk en volledig gebeurt, door goed geïnformeerde partijen.

In het Wetboek van Strafvordering wordt de verantwoordelijkheidsverdeling gegeven in een nieuw artikel 6:1:1 Sv. Dit geeft beter dan het vroegere artikel 553 Sv de verdeling van bevoegdheden weer. De tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen geschiedt door de minister. Het openbaar ministerie is exclusief verantwoordelijk voor de verstrekking aan de minister van voor tenuitvoerlegging vatbare beslissingen. Het openbaar ministerie behoudt specifieke taken binnen de tenuitvoerlegging, waaronder de mogelijkheid van het geven van advies, het stellen van bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke invrijheidstelling, het houden van toezicht op de naleving daarvan en het aanbrengen van zaken bij de strafrechter teneinde deze een vervolgbeslissing te laten nemen, die op haar beurt weer wordt uitgevoerd door de minister.

Ook bij opsporingsactiviteiten in het kader van de tenuitvoerlegging blijft voor het openbaar ministerie een belangrijke rol weggelegd. Ten behoeve van de tenuitvoerlegging kan op gezette tijden gebruik worden gemaakt van (bijzondere) opsporingsbevoegdheden en vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Wat betreft de opsporingsbevoegdheden moet met name worden gedacht aan de bevoegdheden die met de tenuitvoerlegging belaste opsporingsambtenaren kunnen toepassen om de verblijfplaats vast te stellen van de persoon die moet worden aangehouden om zijn straf te ondergaan (artikel 6:1:7 Sv). Het betreft een deelverzameling van de (bijzondere) opsporingsbevoegdheden die in het kader van de opsporing (in brede zin) kunnen worden ingezet. Omdat deze bevoegdheden ingrijpen in het recht op eerbiediging van het privéleven van de betrokkenen, is het veelal de officier van justitie die (na machtiging van de rechter-commissaris) het bevel geeft tot de inzet ervan. Daarnaast gaat het om de opsporingsbevoegdheden die op bevel van de officier van justitie kunnen worden ingezet ten behoeve van het onderzoek naar het vermogen van een veroordeelde in het kader van een ontnemingsmaatregel (artikel 6:4:11 Sv). Het inzetten van die opsporingsbevoegdheden blijft ook na inwerkingtreding van de Wet USB uitdrukkelijk voorbehouden aan het openbaar ministerie.

De toekomstige verantwoordelijkheid van de minister voor de tenuitvoerlegging laat voorts het gezag van het openbaar ministerie over de politie onverlet. Onder dit gezag valt de sturing van genoemde opsporingsactiviteiten ten behoeve van de tenuitvoerlegging. Wanneer het AICE namens de minister lasten aan de politie geeft, zoals de opdracht een veroordeelde aan te houden, zal de politie vanuit die verantwoordelijkheid door de minister worden aangestuurd. Het gezag over de politie blijft echter bij het openbaar ministerie rusten voor zover de politie optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Deze gezagsrol staat de verantwoordelijkheid van de minister voor de tenuitvoerlegging niet in de weg. De enkele uitvoering van een last tot aanhouding en de sturing hierop – het aanbellen bij een bepaald adres, iemand ophalen met het oog op toepassing van het dwangmiddel gijzeling, et cetera – betreft nog geen opsporing. Op enig moment is in de uitvoering evenwel een omslagpunt te markeren naar activiteiten die zich naar

hun aard wel als zodanig laten kenmerken. Daarvan is in ieder geval sprake bij toepassing van (bijzondere) opsporingsbevoegdheden. Waar aanhouding vraagt om (gerichte) opsporing, zal de sturing van de politie overgaan van het AICE naar het openbaar ministerie. De opsporing behoort immers tot het exclusieve terrein van het openbaar ministerie. Dit vraagt om een goede informatievoorziening en een intensivering van de samenwerking tussen het ministerie en het openbaar ministerie, alsook het maken van goede afspraken over de inzet van mensen en middelen. Concrete afspraken met de politie over (landelijke) executieprestaties zullen in nauwe afstemming met het openbaar ministerie tot stand komen. Een en ander staat uitgebreid beschreven in de memorie van toelichting bij de Wet USB (Kamerstukken II 2014/15, 34 086, nr. 3, p. 37-38) en wordt vormgegeven binnen het implementatieprogramma USB.

4. Afschaffen executieverjaringstermijnen

Met dit wetsvoorstel komen de executieverjaringstermijnen te vervallen (artikel II, onderdeel B). Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de motie Van Oosten c.s., waarin wordt opgeroepen de executieverjaring uit artikel 76 Sr af te schaffen (Kamerstukken II 2017/18, 34 775 VI, nr. 50). Met de Wet USB is de inhoud van artikel 76 Sr opgenomen in de artikelen 6:1:22 en 6:1:23 Sv; de uitvoering van de motie is dan ook toegeschreven op laatstgenoemde artikelen.

Het afschaffen van de executieverjaringstermijnen heeft tot gevolg dat zodra een in een rechterlijke uitspraak of strafbeschikking opgelegde straf of maatregel onherroepelijk is geworden, deze in beginsel ten uitvoer kan worden gelegd tot het moment dat de veroordeelde overlijdt. De tenuitvoerlegging kan daardoor steeds in volle omvang plaatsvinden, ongeacht de tijd die is verstreken sinds het onherroepelijk worden van de straf. Daarmee wordt uitdrukking gegeven aan het uitgangspunt dat niemand zijn of haar straf mag ontlopen. Het komt bovendien tegemoet aan de maatschappelijke opvatting dat misdaad niet mag lonen. Met het afschaffen van de executieverjaringstermijnen heeft een veroordeelde geen juridisch argument meer om zich aan zijn of haar straf te onttrekken. Dit laat uiteraard onverlet het uitgangspunt dat een sanctie zo snel mogelijk wordt uitgevoerd om de relatie tussen de daad en de straf zo duidelijk mogelijk te laten zijn.

Het vervallen van de executieverjaringstermijnen heeft betrekking op alle onherroepelijke straffen en maatregelen, zowel bestaande als toekomstige. Dat geldt dus ook voor eventuele ontnemings- of schadevergoedingsmaatregelen die zijn gekoppeld aan de betreffende strafbare feiten. Er wordt bovendien geen onderscheid gemaakt tussen straffen die zijn opgelegd in het kader van het jeugdstrafrecht en straffen die zijn opgelegd in het kader van het volwassenenstrafrecht. Daarentegen heeft de wijziging geen betrekking op zaken die behoren tot het bestuursrecht, zoals zaken die voortvloeien uit de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv).

Naar huidig recht gelden de volgende executieverjaringstermijnen:

- geen verjaringstermijn voor misdrijven waarop gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld en ernstige zedenmisdrijven tegen minderjarigen;
- ruim zesentwintig jaar voor misdrijven waarop gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld;
- zestien jaar voor misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan drie jaar is gesteld;
- acht jaar voor (andere) misdrijven; en
- vier jaar voor overtredingen.

Het afschaffen van deze termijnen zal leiden tot meer daadwerkelijke tenuitvoerlegging van sancties. Immers, waar nu onherroepelijke straffen verjaren, wordt de kans op tenuitvoerlegging vergroot. Bij geldelijke sancties ontstaat bijvoorbeeld meer ruimte voor het treffen van (langere) betalingsregelingen, waardoor er meer gelegenheid is om tot (volledige) inning te komen. Ook zaken waarin een veroordeelde zich voor langere tijd onttrekt aan de tenuitvoerlegging, bijvoorbeeld door zich op te houden in het buitenland, blijven onverkort vatbaar voor

tenuitvoerlegging, ongeacht het moment van terugkeer naar Nederland. In de meeste gevallen vindt alsnog tenuitvoerlegging plaats naar aanleiding van een nieuw contact van betrokkene met de politie of andere justitiële instanties. Omgekeerd betekent de afschaffing van de executieverjaringstermijnen dat personen hun leven lang kunnen worden overgeleverd aan andere EU-lidstaten, mits er geen (internationale) beletselen zijn. Daarbij is van belang dat bij de overdracht van strafvonnissen in het kader van de Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (WETS) en de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS) de vigerende verjaringstermijnen van het ontvangende land gelden en het vonnis aldus binnen die termijn moet worden overgedragen.

De verwachtingen ten aanzien van het effect van de afschaffing moeten echter niet worden overschat. Tot op zekere hoogte zal er meer kunnen worden tenuitvoergelegd, maar de voorraad openstaande straffen zal naar verwachting toenemen. Er vindt immers geen uitstroom meer plaats van zaken waarbij de tenuitvoerleggingstermijn is overschreden. In de brief aan de Tweede Kamer van 11 januari 2018 zijn enkele cijfers gegeven over de uitstroom van zaken in recente jaren (Kamerstukken II 2017/18, 29 279, nr. 403). Het afschaffen van de verjaringstermijnen heeft naar schatting tot gevolg dat het aantal zaken in het opsporingsregister (Executie & Signalering) jaarlijks zal stijgen met 10.000 tot 12.000 zaken. Dat betekent dat er een onderscheid moeten worden gemaakt tussen zaken waarin opsporing aangewezen blijft, en een statische voorraad waarbij tot nader orde is geconcludeerd dat alleen reactief en via registervergelijking nog activiteiten plaatsvinden met het oog op de tenuitvoerlegging. Reactief optreden is in ieder geval aan de orde bij nieuwe contacten met politie en justitie en bij nieuw opgelegde straffen, via de persoonsgerichte tenuitvoerlegging van het AICE. Bij zaken waarin opsporing aangewezen blijft, zal een prioriteitsbeleid worden gevoerd: hoe hoger de straf, hoe meer inspanningen er worden verricht. Dat geldt niet alleen voor het opsporingsregister, maar voor alle systemen die worden gebruikt voor de tenuitvoerlegging van sancties.

Op basis van de strafrechtketenmonitor is bekend dat van negentig procent van alle straffen na twee jaar de tenuitvoerlegging is gestart dan wel afgerond. Als een straf niet kan worden tenuitvoergelegd, wordt dat meestal veroorzaakt doordat geen adres van betrokkene bekend is. Betrokkene komt dan in het opsporingsregister. Uit onderzoek van onder meer het CBS blijkt dat naarmate de tijd na onherroepelijkheid verstrijkt, de kans op uiteindelijke tenuitvoerlegging steeds kleiner wordt (CBS, Spoorloos veroordeelden, een haalbaarheidsstudie naar kenmerken over demografie, werk en uitkering, 1998 – 2017, digitaal raadpleegbaar). Uit de analyses die in het kader van het programma 'Onvindbare veroordeelden' zijn uitgevoerd, blijkt dat dit in belangrijke mate wordt veroorzaakt door het feit dat de groep moeilijk vindbare veroordeelden voor circa negentig procent bestaat uit personen met een andere nationaliteit, zonder binding met Nederland. Zij bevinden zich naar alle waarschijnlijkheid in het land van herkomst. Actieve opsporingshandelingen vinden in die zaken met name plaats bij de veroordeelden met een opgelegde gevangenisstraf van meer dan 120 dagen. Dat is in principe de ondergrens voor het (laten) uitvoeren van internationale opsporingshandelingen. Voor in het buitenland verblijvende veroordeelden met een gevangenisstraf van minder dan 120 dagen zijn de mogelijkheden voor internationale opsporing zeer beperkt.

Uit het bovenstaande volgt dat de toename van het aantal executeerbare zaken in het opsporingsregister maar beperkt kan worden gecompenseerd door een toename van het aantal actieve opsporingshandelingen en aanhoudingen. Het is dan ook van belang om de effecten die samengaan met het opheffen van de executieverjaring, zoveel mogelijk te ondervangen. In de brief aan de Tweede Kamer van PM [de te versturen brief over de tenuitvoerlegging] zijn hiertoe reeds de nodige maatregelen gepresenteerd. Vanzelfsprekend blijven de actieve opsporingshandelingen ten aanzien van moeilijk vindbare veroordeelden met meer dan 120 dagen gevangenisstraf voortvarend opgepakt worden. Voor dergelijke zaken voorziet het team FAST in de internationale signalering. FAST is een samenwerkingsverband van het openbaar ministerie en de politie op landelijk niveau, dat zich richt op de zwaardere zaken. Daarnaast spoort FAST veroordeelden gericht en actief op in zaken waar nog een straf van 300 dagen of meer openstaat.

Ook via het programma (on)vindbare veroordeelden wordt gepoogd het aantal openstaande straffen terug te dringen. Ketenbrede maatregelen, zoals de versterking van het ZSM-proces en de toepassing van snelrecht, moeten ertoe leiden dat al in het proces van opsporing en vervolging rekening wordt gehouden met de tenuitvoerlegging en het voorkomen van instroom in het opsporingsregister. Voorts zal vaker een dagvaarding in persoon worden betekend bij (tussentijds) heenzenden om ervoor te zorgen dat een vonnis zo snel mogelijk onherroepelijk wordt en vervolgens ten uitvoer kan worden gelegd. Het team FAST zal ook worden betrokken bij lagere straffen.

In dit verband moet worden opgemerkt dat de redelijke termijn in artikel 6 EVRM zich ook uitstrekt over de tenuitvoerlegging. Dit betekent dat personen ook na afschaffing van de executieverjaring recht hebben op een tijdige uitvoering van een definitief veroordelend vonnis. Van de overheid wordt derhalve een actieve inspanning verwacht bij de tenuitvoerlegging van onherroepelijke straffen en maatregelen. In zaken waarin (zeer) lange tijd geen actieve opsporingshandelingen worden verricht, kan het recht op tenuitvoerlegging komen te vervallen als de tenuitvoerlegging pas start na verloop van vele jaren en alsdan ter beoordeling wordt voorgelegd aan de kortgedingrechter. Dit geldt in het bijzonder bij straffen voor minder ernstige strafbare feiten, zoals bijvoorbeeld het plegen van overlast in de openbare ruimte. Voorts valt te verwachten dat veroordeelden die na een (zeer) lange termijn worden geconfronteerd met een kleine of grote nog uit te voeren straf, eerder geneigd zullen zijn om een gratieverzoek in te dienen.

5. Wetstechnische stroomlijning tbs-maatregel en pij-maatregel

Bij gelegenheid van dit wetsvoorstel worden enkele bepalingen inzake de maatregelen van terbeschikkingstelling (tbs) en plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (pij) verduidelijkt en gestroomlijnd. Vanwege de technische aard van deze wijzigingen wordt op deze plek volstaan met enkele algemene opmerkingen. Zie voor een meer gedetailleerde toelichting de artikelsgewijze toelichting bij de artikelen I en III.

Allereerst is artikel 37a Sr helderder geformuleerd. Dat artikel ziet op de oplegging van de tbs-maatregel. Verduidelijking van dat artikel is gewenst omdat uit onderzoek van het WODC is gebleken dat er thans onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheden die de wet biedt om de tbs-maatregel te kunnen opleggen aan een weigerende observandus. Met de verduidelijking wordt de vaste jurisprudentie van de Hoge Raad gecodificeerd dat de rechter zijn oordeel dat bij verdachte ten tijde van het begaan van het strafbaar feit sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens, ook op andere gronden kan baseren dan een vastgestelde medische diagnose. De verduidelijking is aangekondigd in de brief van 8 oktober 2018 over de aanpak van weigerende observandi (Kamerstukken II 2018/19, 29 452, nr. 229).

Voorts wordt de wetstechnische vormgeving van de pij-maatregel aangepast. De pij-maatregel is de zwaarste behandelmaatregel in het jeugdstrafrecht. In deze maatregel staat de (her)opvoeding en behandeling centraal van jeugdigen die een zwaar misdrijf hebben gepleegd en die, vanwege de aanwezigheid van een stoornis, een gevaar vormen voor de samenleving. De regeling van de pij-maatregel wordt, sinds zij is gewijzigd in verband met de invoering van een regeling voor verplichte nazorg, voor wat betreft de wettelijke vormgeving als ontoegankelijk en ingewikkeld ervaren. Met diverse rechterlijke beslissingen is hiervoor aandacht gevraagd.¹ De wetstechnische vormgeving van de pij-maatregel wordt daarom aangepast, met als doel de regeling voor de praktijk eenvoudiger toepasbaar te maken. Daarbij is aansluiting gezocht bij de wettelijke vormgeving van de regeling van de tbs-maatregel. Ook deze stroomlijning is louter technisch van aard. Omwille van de leesbaarheid worden de betreffende artikelen deels opnieuw vastgesteld. Het voorstel is dat de jeugdige aan wie de maatregel wordt opgelegd, ter beschikking wordt gesteld. Bij een dergelijke terbeschikkingstelling van de jeugdige kan vervolgens een bevel tot

¹ Zie o.a. de beslissing van de penitentiaire kamer in het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 1 oktober 2015 (nr. PIJ P15/0154) en het arrest van de Hoge Raad van 11 oktober 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2297).

plaatsing in een justitiële jeugdinrichting worden gegeven (artikel 77s, derde lid, Sr), zoals bij meerderjarigen een bevel tot verpleging van overheidswege kan worden gegeven. De terbeschikkingstelling met een bevel tot plaatsing is inhoudelijk gelijk aan de bestaande maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen die onvoorwaardelijk wordt opgelegd. De plaatsing kan voorwaardelijk worden beëindigd, voor de periode van verplichte nazorg. Als geen bevel tot plaatsing wordt afgegeven, worden aan de ter beschikking gestelde jeugdige voorwaarden gesteld (artikel 77sa Sr). De betreffende voorwaarden komen overeen met de voorwaarden die thans kunnen worden gesteld bij een voorwaardelijk opgelegde pij-maatregel. Met deze wetstechnische aanpassingen van de vormgeving van de huidige pij-maatregel worden de duur en de inhoud van de behandeling in de justitiële jeugdinrichting niet gewijzigd.

6. Financiële en administratieve consequenties

PM

ARTIKELSGEWIJS DEEL

ARTIKEL I

Dit artikel bevat technische correcties van de Wet USB. De correcties vloeien merendeels voort uit wijzigingen die sinds de publicatie van de Wet USB zijn doorgevoerd in de wetgeving waarop de Wet USB ziet. Voorts houden de wijzigingen verband met de technische stroomlijning en verduidelijking van de bepalingen inzake de tbs-maatregel en de pij-maatregel. Hieronder volgt per technische wijziging een korte toelichting.

Onderdeel A

Dit betreft een correctie van de aanduiding van de Minister van Justitie en Veiligheid in artikel 127a Sv.

Onderdelen B en C

In deze onderdelen werd verwezen naar artikelleden die met de Wet digitale processtukken Strafvordering (Stb. 2016, 90) zijn vernummerd. De verwijzingen zijn hieraan aangepast.

Onderdeel D

Met de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38) is artikel 37d Sr – het nieuwe artikel 6:2:15 Sv – komen te vervallen. Met die wet is ook de verwijzing naar artikel 37d Sr in artikel 451a, eerste lid, Sv geschrapt. Onderdeel AA van de Wet USB is daarmee niet langer uitvoerbaar en wordt om die reden geschrapt.

Onderdeel DD van de Wet USB heeft betrekking op artikel 489, tweede lid, Sv (oud). Nu die bepaling is gewijzigd met de Wet van 17 november 2016, houdende wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen (Stb. 2016, 476), is ook dit geen geldige wijzigingsopdracht meer en wordt deze geschrapt.

Onderdeel E

Artikel 489 Sv is gewijzigd met de Wet van 17 november 2016, houdende implementatie van richtlijn nr. 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU L294) (Stb. 2016, 475) en de Wet van 17 november 2016, houdende wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen (Stb. 2016, 476). Deze wetten zijn op 1 maart 2017 in werking getreden. Met onderhavige wijziging krijgt het tweede lid van artikel 489 Sv, zoals dat artikel luidde voor die datum van inwerkingtreding, een plek in artikel 491 Sv, het artikel waarin de materie van de regeling is terechtgekomen.

Onderdelen F en H

Deze onderdelen worden gecorrigeerd omdat de artikelen waarop die onderdelen betrekking hebben zijn vernummers door de Wet herziening regeling internationale samenwerking in strafzaken (Stb. 2017, 246).

Onderdeel G

De Wet van 27 juni 2018 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met de verbetering en versterking van de opsporing en vervolging van computercriminaliteit (computercriminaliteit III) (Stb. 2018, 322) heeft artikel 592, tweede lid, Sv gewijzigd. Met de Wet USB wordt artikel 592 Sv vernummers tot artikel 531 Sv; de formulering van laatstgenoemde bepaling is daarom overeenkomstig aangepast.

Onderdeel I

Dit onderdeel wijzigt artikel I, onderdeel QQ, van de Wet USB, waarin het nieuwe Boek 6 van het Wetboek van Strafvordering is geregeld. Het onderdeel voorziet in negenentwintig technische wijzigingen.

1. Deze wijziging vloeit voort uit de Wet van 25 november 2015 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbepenkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking) (Stb. 2015, 460). Met die wet is artikel 15c, derde lid, Sr gewijzigd. De formulering van artikel 6:1:18 Sv, waarin artikel 15c Sr is opgenomen, is overeenkomstig aangepast.
2. Een verwijzing in artikel 6:1:24 Sv wordt gecorrigeerd nu de titel waarnaar wordt verwezen is verplaatst naar Boek 5 van het Wetboek van Strafvordering als gevolg van de Wet herziening regeling internationale samenwerking in strafzaken (Stb. 2017, 246).
3. De tekst van artikel 6:2:1 Sv – het oude artikel 566 Sv – wordt gewijzigd in verband met de inwerkingtreding van de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38).
4. Met deze wijziging wordt de tekst van artikel 6:2:8, eerste lid, Sv aangepast aan de terminologie zoals die wordt gehanteerd in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Stb. 2018, 37) en de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38). Voorts geldt dat met de inwerkingtreding van artikel 2.3 van de Wet forensische zorg en de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg de rechter bij zijn beslissing tot vervangende hechtenis op vordering van de officier tevens een zorgmachtiging op grond van die wet kan afgeven. Daarbij kan hij bepalen dat die zorgmachtiging in een tbs-instelling ten uitvoer wordt gelegd, indien dat gelet op het vereiste beveiligingsniveau nodig is. Het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 6:2:8 Sv op de tot vervangende hechtenis veroordeelde is daarom niet meer nodig voor een juiste tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis.
5. Met deze wijziging wordt de tekst van de artikelen 6:2:9 en 6:2:12 Sv aangepast aan de terminologie zoals die wordt gehanteerd in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Stb. 2018, 37) en de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38).
6. De Wet van 26 oktober 2016, houdende wijziging van de Vreemdelingenwet 2000, de Algemene wet bestuursrecht en het Wetboek van Strafrecht in verband met rechtsbescherming bij toegangswijgering, uitzonderingen op Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (PbEU 2008, L 348) en het herstel van enkele wetstechnische gebreken (Stb. 2016, 415) bevatte een wijzigingsopdracht voor artikel 6:2:10, derde lid, Sv. Dat artikel was echter nog niet in werking getreden, waardoor de wijziging niet kon worden doorgevoerd. Middels deze correctie gebeurt dat alsnog.
7. Deze wijziging betreft een terminologische aanpassing van de artikelen 6:2:11 en 6:3:14 Sv.

8. Met de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38) is artikel 37d Sr komen te vervallen. Omdat artikel 37d Sr met de Wet USB is overgenomen in artikel 6:2:15 Sv, komt ook dat artikel te vervallen.
9. Artikel 6:2:17 Sv wordt opnieuw vastgesteld. Met de Wet van 25 november 2015 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking) (Stb. 2015, 460) is de wettelijke maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, zoals voorheen neergelegd in artikel 38j Sr, komen te vervallen. Omdat artikel 38j Sr is opgenomen in artikel 6:2:17 Sv, wordt het eerste lid van laatstgenoemde bepaling overeenkomstig aangepast. Het tweede lid is nieuw en bevat een uitzondering op het eerste lid. Met de inwerkingtreding van artikel 2.3 van de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38) krijgt de tbs-verlengingsrechter de bevoegdheid om, gelijktijdig met de afwijzing van de vordering tot verlenging, een zorgmachtiging op grond van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Stb. 2018, 37) of een rechterlijke machtiging voor opname en verblijf op grond van de Wet zorg en dwang (Stb. 2018, 36) af te geven. Maakt hij van die bevoegdheid gebruik, dan vindt vanuit de tbs een naadloze overgang plaats naar de reguliere zorg en is er geen sprake van een abrupte beëindiging van de behandeling met mogelijk verhoogd recidiverisico. In dat geval is voor de definitieve beëindiging van de tbs-maatregel door de rechter dan ook niet vereist dat de verpleging van overheidswege ten minste gedurende een jaar voorwaardelijk beëindigd is geweest. Hiermee wordt de vaste jurisprudentie gecodificeerd van de penitentiaire kamer van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden inzake de beëindiging van de tbs-maatregel met verpleging van overheidswege in relatie tot de voortzetting van de zorgverlening in het kader van een rechterlijke machtiging op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.
10. Deze wijziging ziet op de formulering van de bijstand van een raadsman. De formulering is aangepast aan de formulering zoals die in het Wetboek van Strafvordering wordt gehanteerd sinds de Wet van 17 november 2016, houdende implementatie van richtlijn nr. 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU L294) (Stb. 2016, 475) en de Wet van 17 november 2016, houdende wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen (Stb. 2016, 476).
11. Met de wijzigingen onder 11, 12 en 13 wordt artikel 6:2:22 Sv opnieuw vastgesteld en wordt een nieuw artikel ingevoegd (artikel 6:2:23 Sv). Ook het opschrift van de Vijfde Titel van Hoofdstuk 2 ondergaat wijziging. De wijzigingen houden allen verband met de wetstechnische stroomlijning van de bepalingen over de pij-maatregel, zoals toegelicht in paragraaf 5 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Daarbij is aansluiting gezocht bij de artikelen 6:2:15 tot en met 6:2:18 Sv over de tbs-maatregel. Het eerste lid van artikel 6:2:22 Sv stelt voorop dat de behandeling van een jeugdige ter beschikking gestelde plaatsvindt in een justitiële jeugdinrichting. Het bevel tot plaatsing is geregeld in artikel 77s, derde lid, Sr. De laatste volzin verduidelijkt dat de jeugdige ter uitvoering van het bevel ook elders kan worden opgenomen. Deze mogelijkheid volgt reeds uit het huidige artikel 77s Sr. Het tweede lid komt overeen met artikel 6:2:16 Sv en wijkt daarvan slechts woordelijk af. De bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 2 van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen. Artikel 6:2:23 Sv regelt de beëindiging van de terbeschikkingstelling van de jeugdige. Daarbij worden de artikelen 6:2:17 en 6:2:18 Sv van overeenkomstige toepassing verklaard. Met de van overeenkomstige toepassing verklaring van artikel 6:2:17 Sv wordt verwezen naar de situatie waarin het bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting voorwaardelijk is

beëindigd en er geen last tot hervatting is gegeven. De terbeschikkingstelling van de jeugdige komt in dat geval tot een einde. De periode van voorwaardelijke beëindiging van de plaatsing duurt tenminste een jaar. Het derde lid van artikel 6:2:17 Sv regelt dat een terbeschikkingstelling vervalt bij het onherroepelijk worden van een rechterlijke uitspraak waarbij dezelfde persoon wederom ter beschikking wordt gesteld. Dit geldt eveneens voor de terbeschikkingstelling van jeugdigen. Artikel 6:2:18 Sv heeft vervolgens betrekking op de terbeschikkingstelling van een vreemdeling die geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland in de zin van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000. Ook deze regeling is van overeenkomstige toepassing op de terbeschikkingstelling van jeugdigen.

12. Zie onder 11.
13. Zie onder 11.
14. Met de Verzamelwet Veiligheid en Justitie 2013 (Stb. 2014, 540) is aan artikel 77ff Sr een delegatiegrondslag toegevoegd. Die grondslag is abusievelijk niet opgenomen in artikel 6:3:13 Sv, waarin artikel 77ff, derde en vierde lid, Sr is opgenomen. Met deze wijziging wordt dat gecorrigeerd.
15. Deze wijziging corrigeert artikel 6:3:14 Sv. In het eerste lid, onderdeel a, onder 6°, wordt de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege afzonderlijk genoemd, terwijl deze reeds onder subonderdeel 5° valt. Tegelijkertijd is de terbeschikkingstelling met voorwaarden abusievelijk niet opgenomen in de opsomming. Dat wordt gecorrigeerd. Voorts wordt in het eerste lid, onderdeel b, verduidelijkt dat daaronder ook worden begrepen de maatregelen en aanwijzingen die de verdachte of de veroordeelde (ook) in diens vrijheid beperken, zoals de maatregel als bedoeld in artikel 38z Sr. In het vierde lid, tot slot, wordt abusievelijk alleen gesproken over de veroordeelde, terwijl het artikel ook betrekking heeft op (toezicht op de naleving van voorwaarden door) de verdachte. Ook deze tekst is gecorrigeerd.
16. Deze wijziging betreft een tweetal tekstuele aanpassingen van artikel 6:4:2 Sv in verband met de Wet van 11 april 2018 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht teneinde de vergoeding van affectieschade mogelijk te maken en het verhaal daarvan alsmede het verhaal van verplaatste schade door derden in het strafproces te bevorderen (Stb. 2018, 32).
17. In de artikelen 6:4:12, 6:4:15 en 6:4:16 Sv wordt nog verwezen naar artikelen 126la Sv. Dat artikel is met de Wet van 27 juni 2018 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met de verbetering en versterking van de opsporing en vervolging van computercriminaliteit (computercriminaliteit III) (Stb. 2018, 322) gewijzigd. Daarvoor in de plaats zijn gekomen de artikelen 138e en 138f Sv. De verwijzingen zijn hieraan aangepast.
18. Zie onder 17.
19. Deze wijziging ziet op de formulering van de bijstand van een raadsman. De formulering is aangepast aan de formulering zoals die in het Wetboek van Strafvordering wordt gehanteerd sinds de Wet van 17 november 2016, houdende implementatie van richtlijn nr. 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU L294) (Stb. 2016, 475) en de Wet van 17 november 2016, houdende wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen (Stb. 2016, 476).
20. In artikel 6:6:10 Sv worden enkele technische wijzigingen doorgevoerd. Allereerst wordt in het eerste lid de tekst van onderdeel c in lijn gebracht met de tekst van onderdeel a. Dat is bij de Wet USB abusievelijk niet gebeurd. Voorts komt het vierde lid te vervallen, nu het daarin bepaalde reeds is opgenomen in artikel 6:2:17 Sv. De artikelleden die betrekking hebben op vreemdelingen als bedoeld in artikel 8, onder a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000, worden met het oog op de leesbaarheid in een apart artikel ondergebracht (zie onder 21). Tot slot wordt de tijdelijke opname, zoals thans opgenomen in artikel 6:6:11, zevende lid, Sv, in dit artikel geplaatst. Dat is systematisch logischer, omdat artikel 6:6:11 Sv grotendeels

betrekking heeft op de vordering tot verlenging van de terbeschikkingstelling. Daarvoor pleit tevens dat de tijdelijke opname kan worden gezien als een 'sanctie' op de niet-naleving van de voorwaarden die gedurende de looptijd van de terbeschikkingstelling kunnen worden opgelegd. Voor de duidelijkheid wordt nog opgemerkt dat de aanhoudingsbevoegdheid van artikel 6:3:15 Sv ook kan worden toegepast met het oog op de tijdelijke crisisopname.

21. Met het oog op de leesbaarheid van de regeling worden de bepalingen samengevoegd die betrekking hebben op de beëindiging en herleving van de terbeschikkingstelling bij vreemdelingen als bedoeld in artikel 8, onder a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000 (huidig artikel 6:6:10, derde, vijfde en zesde lid, Sv).
22. Bij de Wet USB is het huidige artikel 509q Sv per abuis slechts gedeeltelijk overgenomen in het nieuwe artikel 6:6:11 Sv. Met deze wijziging wordt dat verzuim gecorrigeerd. Het vervallen van het zevende lid vloeit voort uit de wijziging van artikel 6:6:10 Sv. Zie onder 20.
23. Deze wijziging heeft betrekking op artikel 6:6:12 Sv, waarin artikel 509o Sv is opgenomen. Laatstgenoemd artikel is gewijzigd met de Wet van 31 januari 2018 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, de Penitentiaire beginselenwet, de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden, de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen en enkele andere strafrechtelijke wetten met het oog op het aanbrengen van enkele hoofdzakelijk procedurele verbeteringen ten behoeve van de rechtspraak (Stb. 2018, 30) en de Wet forensische zorg (Stb. 2018, 38). Artikel 6:6:12, derde lid, Sv wordt overeenkomstig aangepast. Voorts wordt verduidelijkt dat het in die bepaling gaat om de terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswege.
24. In de tekst van artikel 6:6:13 Sv worden enkele verschrijvingen gecorrigeerd.
25. Artikel 6:6:15 is opnieuw vastgesteld, omdat artikel 38ag Sr hierin is geïntegreerd.
26. De artikelen over beroep (de artikelen 6:6:15 tot en met 6:6:17 Sv) zien op meerdere maatregelen. De tekst van artikel 6:6:16, derde lid, is echter abusievelijk beperkt tot de tbs-maatregel. Daarom is verduidelijkt dat de bevoegdheid van de voorzitter ook ziet op (het beëindigen van) de maatregel tot plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders.
27. In de artikelen 6:6:20, derde lid, en 6:6:21, vijfde lid, Sv wordt artikel 40 Sv (oud) van overeenkomstige toepassing verklaard. Sinds de Wet van 17 november 2016, houdende wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen (Stb. 2016, 460) is de inhoud van artikel 40 Sv (oud) opgenomen in artikel 39 Sv. De verwijzingen zijn hieraan aangepast.
28. Met deze wijziging worden de artikelen 6:6:31 en 6:6:32 Sv opnieuw vastgesteld. Dit houdt verband met de stroomlijning van de bepalingen over de pij-maatregel. Artikel 6:6:31 Sv is de pendant van artikel 6:6:10 Sv. Artikel 6:6:32 Sv heeft betrekking op de verlengingsprocedure en komt overeen met voorschriften die voor volwassenen zijn gegeven in de artikelen 6:6:11 tot en met 6:6:13 Sv.
29. Met deze wijziging worden redactionele aanpassingen doorgevoerd in artikel 6:6:33 Sv. Uitgangspunt blijft dat de terbeschikkingstelling van de jeugdige (de voormalige pij-maatregel) die werd opgelegd naar aanleiding van een feit dat tijdens de jeugd is begaan, slechts kan worden omgezet in een terbeschikkingstelling voor volwassenen wanneer alle stadia zijn doorlopen van de behandeling in het kader van de plaatsing in een justitiële jeugdinrichting. Omzetting is aan de orde na de tenuitvoerlegging en niet reeds tijdens. Omzetting beoogt een ultimum remedium te zijn. Omzetting kan, gelet op de verplichtingen die voortvloeien uit het IVRK, meer in het bijzonder in verband met de daarin voorgeschreven eindigheid van jeugdsancties, eerst na het achttiende levensjaar plaatsvinden. Deze elementen, oorspronkelijk vervat in artikel 77tc Sr, blijven behouden in de voorgestelde nieuwe redactie van artikel 6:6:33 Sv.

Onderdeel J

Dit onderdeel betreft een tekstuele wijziging van artikel 14c Sr. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat wordt beoogd in het eerste lid tweemaal 'reclassering' te vervangen door 'reclasseringsinstelling', maar dat in het vijfde lid wel in het algemeen sprake blijft van 'de

reclassering'. Het voorgestelde artikel 14c, vijfde lid, Sr is met de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2018 (Stb. 2018, 228) omgenummerd tot artikel 14c, zesde lid.

Onderdeel K

Dit betreft een technische correctie die volgt uit samenloop van de Wet USB met de Wet van 25 november 2015 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking) (Stb. 2015, 460). In die wet zijn het tweede en derde lid van artikel 38j Sr komen te vervallen. De in artikel II, onderdeel DD, van de Wet USB opgenomen wijziging kan hierdoor worden geschrapt.

Onderdeel L

Dit onderdeel corrigeert een verwijzing in artikel 77, eerste lid, Sr naar de titel over internationale rechtshulp. Met de Wet herziening regeling internationale samenwerking in strafzaken (Stb. 2017, 246) is de betreffende titel verplaatst naar Boek 5 van het Wetboek van Strafvordering. De verwijzing is hieraan aangepast.

Onderdeel M

Het in artikel II, onderdeel C, van de Wet USB voorgestelde artikel 14c, vijfde lid, Sr is met de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2018 (Stb. 2018, 228) omgenummerd tot artikel 14c, zesde lid. Waar nodig zijn verwijzingen naar dat artikellid overeenkomstig aangepast. Door een foutieve wijzigingsopdracht in de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2018 is dat echter niet gebeurd in artikel I, onderdeel MM, van de Wet USB. Met onderhavig onderdeel vindt die aanpassing alsnog plaats.

Onderdeel N

De wijziging van artikel 1 Gratiwet leverde een minder leesbare definitiebepaling van 'openbaar ministerie' op. Dat wordt met deze wijziging gecorrigeerd.

Onderdeel O

Artikel XXI van de Wet USB wordt opnieuw vastgesteld. Het artikel had betrekking op de Uitvoeringswet Internationaal Strafhof, maar dat betreft een rijkswet en kan daarmee niet via een reguliere wet worden gewijzigd. In plaats daarvan wordt de Uitvoeringswet Speciale Kamers Kosovo gewijzigd voor zover daarin wordt verwezen naar artikelen in het Wetboek van Strafvordering. De Uitvoeringswet Internationaal Strafhof zal later alsnog worden gewijzigd middels een voorstel van rijkswet.

Onderdeel P

Bij de in de Wet USB gedane wijzigingen van de Vreemdelingenwet 2000 is verzuimd de verwijzingen naar artikelen in het Wetboek van Strafvordering te corrigeren. Dit verzuim wordt met dit onderdeel hersteld.

Onderdeel Q

Bij de wijzigingen van de Wegenverkeerswet 1994 is verzuimd te bepalen dat de officier van justitie na inwerkingtreding niet meer de wettelijke verantwoordelijkheid heeft voor de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen rondom het rijbewijs. De thans voorgestelde wijzigingen corrigeren hiervoor door te bepalen dat degene die het rijbewijs moet inleveren, dit moet doen op de schriftelijk aan hem gemelde plaats. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat deze plaats ook na deze voorgestelde wijziging nog steeds het parket kan zijn, maar bijvoorbeeld ook een politiebureau.

Onderdeel R

Bij de wijziging van artikel 8, tweede lid, van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden was abusievelijk een deel van de bepaling geschrapt. Met deze wijziging wordt dit gecorrigeerd.

Onderdeel S

In dit onderdeel was abusievelijk een onjuist artikellid opgenomen.

Onderdeel T

In artikel XXXIV van de Wet USB wordt de Wet op de jeugdzorg gewijzigd. Nu deze wet reeds per 1 januari 2015 is vervallen (Stb. 2014, 105), is dit geen geldige wijzigingsopdracht meer en wordt deze geschrapt.

Onderdeel U

Bij de in de Wet USB opgenomen wijzigingen van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS) is verzuimd in de artikelen 51 en 56 WOTS de directe verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van de Minister van Justitie en Veiligheid door te voeren. Dit verzuim wordt hersteld. Met het tweede deel van de wijziging van artikel 51 WOTS komt te vervallen dat het openbaar ministerie de voor tenuitvoerlegging vatbare uitspraak aan de minister verstrekt, aangezien dit reeds volgt uit artikel 6:1:1, tweede lid, Sv voor alle voor tenuitvoerlegging vatbare rechterlijke beslissingen.

Onderdeel V

In de Wet USB is een wijziging van de Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging geldelijke sancties en beslissingen tot confiscatie geformuleerd die niet kan worden doorgevoerd. Met de voorgestelde wijziging wordt dat gecorrigeerd.

Onderdeel W

Artikel XLIV van de Wet USB voorziet in overgangsrecht voor de toepassing van het juridisch jaar (artikel 136 Sv), zoals gewijzigd in artikel I, onderdeel I, van de Wet USB. Bepaald is dat die wijziging niet van toepassing is op veroordelingen tot vrijheidsstraf die zijn uitgesproken voor het tijdstip waarop de Wet USB in werking treedt. In het kader van het implementatieprogramma USB is gebleken dat de betreffende wijziging grote gevolgen heeft voor de organisaties in de tenuitvoerleggingsketen. Voor alle lopende zaken zullen honderdduizenden termijnen opnieuw moeten worden berekend, deels geautomatiseerd en deels handmatig. Vervolgens moeten die herberekeningen worden verwerkt in de keten. Voor geautomatiseerde berichten betekent dit een zeer groot aantal transacties – een veelvoud van het aantal herberekeningen – dat verwerkt moet worden in de diverse applicaties. Voor handmatige verwerking geldt bovendien dat dit erg arbeidsintensief en foutgevoelig is. Dit is onwenselijk.

Voorts is het overgangsrecht bij nader inzien te beperkt vormgegeven. Met name de afwezigheid van overgangsrecht voor vrijheidsbeperkende en geldelijke sancties is problematisch. Niet alleen vanuit een oogpunt van rechtsgelijkheid, maar ook omdat strafrechtelijke beslissingen uit meerdere sanctiecomponenten kunnen bestaan. Daardoor kunnen beslissingen deels wel en deels niet onder het overgangsrecht vallen. Bepaalde sanctiecomponenten kunnen bovendien worden omgezet. Zo kan een financiële sanctiecomponent, zoals een geldboetevonnis, schadevergoedingsmaatregel of ontnemingsmaatregel – waarvoor geen overgangsrecht geldt – op enig moment worden omgezet naar een vrijheidsbenemende component, zoals vervangende hechtenis of gijzeling. Dat vergt extra berekeningen en verwerkingen in de systemen. Ook dit is onwenselijk.

Gelet hierop is besloten het overgangsrecht met betrekking tot het gewijzigde artikel 136 Sv uit te breiden naar alle strafrechtelijke beslissingen. De nieuwe definitie van het juridisch jaar is aldus alleen van toepassing op nieuwe strafrechtelijke beslissingen. Daarbij is de bepaling ook technisch gecorrigeerd: om een correcte werking te garanderen is het overgangsrecht gekoppeld aan de

inwerkingtreding van artikel I, onderdeel I, van de Wet USB – het specifieke artikel waarin artikel 136 Sv wordt gewijzigd – en dus niet de Wet USB als geheel.

ARTIKEL II

Dit artikel wijzigt het Wetboek van Strafvordering.

Onderdeel A

Dit betreft een technische correctie; in artikel 5.3.14 Sv wordt nog verwezen naar artikelen uit het Wetboek van Strafvordering die met de Wet USB zijn vernummerd.

Onderdeel B

Met deze wijziging vervallen de executieverjaringstermijnen. Dit betekent dat zodra een in een rechterlijke uitspraak of strafbeschikking opgelegde straf of maatregel onherroepelijk is geworden, deze ten uitvoer kan worden gelegd tot het moment dat de veroordeelde overlijdt. Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan de bij de Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor het jaar 2018 aangenomen motie Van Oosten c.s. (Kamerstukken II 2017/18, 34 775 VI, nr. 50), waarin de regering wordt opgeroepen met een voorstel te komen om een einde te maken aan de executieverjaring. De wijziging is toegelicht in paragraaf 4 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

ARTIKEL III

Dit artikel wijzigt het Wetboek van Strafrecht.

Onderdeel A

Dit onderdeel wijzigt enkele leden van artikel 37a Sr, wat onder meer de voorwaarden omvat voor het kunnen opleggen van de tbs-maatregel. De wijziging betreft een verduidelijking van de huidige wettekst. Deze verduidelijking is nodig, omdat onderzoeken van het WODC en de Erasmus Universiteit Rotterdam hebben uitgewezen dat officieren van justitie en rechters thans niet altijd gebruik maken van de mogelijkheden die de wet biedt om ook ten aanzien van weigerende observandi de tbs-maatregel te vorderen respectievelijk op te leggen, en dat dit mede is ingegeven doordat de huidige wettekst daarover niet duidelijk is. Een materiële wijziging van de criteria voor het opleggen van de tbs-maatregel is niet beoogd.

Zoals aangekondigd in de brief over weigerende observandi van 8 oktober 2018 (Kamerstukken II 2018/19, 29 452, nr. 229) ziet de voorgestelde verduidelijking op twee aspecten. In de eerste plaats wordt duidelijker tot uitdrukking gebracht dat het vereiste dat bij de verdachte ten tijde van het gepleegde feit sprake moet zijn van een 'gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens', oftewel het stoornisvereiste, geen gedragskundig maar een juridisch criterium is. Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad betekent dit dat een rechter zijn oordeel ook op andere gronden kan baseren dan een vastgestelde medische diagnose. Door van de passief geformuleerde zin van het eerste lid een actieve te maken en door het stoornisvereiste iets naar achteren te plaatsen, komt duidelijker tot uitdrukking dat het juridische oordeel van de rechter centraal staat en niet een medisch oordeel. Dit wordt verder onderstreept door in het derde lid de zinsnede dat de rechter de last tot terbeschikkingstelling slechts kan afgeven nadat hij zich een advies van twee gedragsdeskundigen (pro Justitia-rapportage) heeft doen overleggen, wordt vervangen door de zin dat de rechter zich ten behoeve van zijn oordeel een advies van twee gedragsdeskundigen doet overleggen. Hiermee wordt verduidelijkt dat de rechter ook tbs kan opleggen in het geval van een pro Justitia-rapportage zonder vastgestelde diagnose, mits hij op andere gronden tot het oordeel komt dat sprake is van een geestesstoornis. Hiermee wordt tevens de vaste jurisprudentie van de Hoge Raad gecodificeerd.

De tweede verduidelijking betreft het karakter van de tbs-maatregel en de balans tussen de criteria. De tbs-maatregel is bovenal een beveiligingsmaatregel en bij de oplegging ervan gaat het niet alleen om de aanwezigheid van een geestesstoornis bij de verdachte ten tijde van het plegen van het delict, maar moet juist ook gekeken worden naar de risico's voor de veiligheid van de samenleving in de toekomst. Het gevaar voor de samenleving en de kans op recidive kan en zou

meer de bepalende factor moeten zijn bij oplegging van tbs. Dit heeft als voordeel dat dit ten tijde van de berechting te bepalen is en dat het ook bij weigerende observandi is vast te stellen. De hiervoor in de gedragskunde gebruikte risicotaxatie via instrumenten op basis van dossierinformatie is van hoog niveau, naar de laatste stand van de wetenschap en doorgaans zeer betrouwbaar. Het aldus bepaalde risico op recidive geeft de officier van justitie en de rechter een concreet handvat om te toetsen aan het criterium gevaar voor de samenleving. Om dit karakter van de tbs-maatregel en het belang van het veiligheids criterium te onderstrepen, is het veiligheids criterium uit het eerste lid naar voren geplaatst. Ook het achtste lid is naar voren gehaald. Dat wordt nu het vijfde lid.

Tot slot is het taalgebruik gemoderniseerd en is aan het derde lid een grondslag toegevoegd om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels te kunnen stellen over de pro Justitia-rapportage. Die regels kunnen zowel zien op de totstandkoming als de inhoud van de rapportage.

Onderdeel B

In artikel 38ab, zesde lid, Sr wordt nog verwezen naar artikelen die met de Wet USB zijn verplaatst naar het Wetboek van Strafvordering. De verwijzing is daarom aangepast.

Onderdeel C

Artikel 38ag Sr vervalt, nu de betreffende bepaling wordt geïntegreerd in artikel 6:6:15 Sv.

Onderdelen D tot en met G

Het voorgestelde artikel 77s Sr komt redactioneel overeen met artikel 37a Sr. In artikel 77s Sr worden de voorwaarden gegeven voor het opleggen van een terbeschikkingstelling aan een jeugdige. Deze voorwaarden komen erop neer dat er ten tijde van het delict sprake moet zijn geweest van een stoornis, dat een misdrijf is begaan waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld of een ander in de wet genoemd bepaald gevaarzettend misdrijf, en dat de veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist. Ook in de nieuwe regeling zijn dit de voorwaarden waaronder de jeugdige aan een verplichte behandeling kan worden onderworpen, zij het dat de jeugdige in de nieuwe redactie 'ter beschikking wordt gesteld'. De redactionele wijziging in artikel 77h Sr moet tegen deze achtergrond worden gezien.

Artikel 77s, derde lid, Sr bepaalt vervolgens dat bij de terbeschikkingstelling van de jeugdige een 'bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting' kan worden gegeven. Dit is qua systematiek vergelijkbaar met artikel 37b Sr voor volwassenen, waar naast de terbeschikkingstelling een bevel tot verpleging kan worden gegeven. De terbeschikkingstelling van een jeugdige met plaatsing in een justitiële jeugdinrichting komt inhoudelijk overeen met de bestaande maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen die onvoorwaardelijk wordt opgelegd. Het bevel plaatsing kan overigens, naast een plaatsing in een justitiële jeugdinrichting, ook leiden tot het opnemen van de jeugdige elders. Deze mogelijkheid bestaat ook naar huidig recht (artikel 77s, zesde lid, Sr). Zij heeft betrekking op situaties waarin de tenuitvoerlegging van de pij-maatregel plaatsvindt op bijzondere daarvoor bestemde locaties in de jeugd-GGZ.

Artikel 77s moet worden gelezen in samenhang met artikel 77sa, eerste lid, Sr. Daar is bepaald dat, indien géén bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting wordt gegeven, bij de terbeschikkingstelling door de rechter voorwaarden worden bepaald. Deze voorwaarden strekken ertoe de maatschappelijke veiligheid te beschermen. Het voorgestelde artikel 77sa Sr komt overeen met artikel 38, eerste en tweede lid, Sr. Deze variant treedt in de plaats van de voorwaardelijke pij-maatregel die als afzonderlijke modaliteit komt te vervallen (onderdeel E). De voorwaarden die de rechter kan stellen, zijn de gebruikelijke voorwaarden die in het jeugdstrafrecht kunnen worden verbonden aan een voorwaardelijke veroordeling of aan de voorwaardelijke beëindiging van de pij-maatregel. De betreffende voorwaarden zijn opgesomd in artikel 77z, dat van overeenkomstige toepassing is verklaard (artikel 77sa, tweede lid). De voorwaarden kunnen daarnaast inhouden dat de jeugdige zich in een door de rechter aangewezen

inrichting laat opnemen, zich onder behandeling stelt van een in de uitspraak aangewezen deskundige, of door de behandelend arts voorgeschreven geneesmiddelen inneemt dan wel gedooft dat deze door de behandelend arts aan hem worden toegediend. Dit komt overeen met artikel 38a Sr.

Ook andere voorschriften uit het jeugdstrafrecht zijn expliciet van overeenkomstige toepassing verklaard, zoals de aanwijzing van een gecertificeerde instelling als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet voor de uitvoering van de jeugdreclasseringstaak en het voorschrift dat voor jeugdigen die inmiddels de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt, ook de reclassering voor volwassenen deze begeleiding op zich kan nemen.

Overeenkomstig artikel 38, zesde lid, Sr kan een voorwaarde slechts worden gesteld indien de ter beschikking gestelde zich bereid heeft verklaard tot naleving van de voorwaarde (artikel 77sa, derde lid). Ook andere onderdelen van de regeling van de terbeschikkingstelling met voorwaarden zijn hier overgenomen. Het betreft onder meer de dadelijke uitvoerbaarheid bij voorwaarden conform artikel 38, zevende lid, Sr (artikel 77sa, vijfde lid, Sr) en de verdere voorschriften die daaromtrent zijn gegeven (artikel 38, achtste en negende lid, Sr).

Onderdeel H

Met dit onderdeel worden de artikelen 77t, 77ta en 77tb Sr opnieuw vastgesteld. De bepalingen zien op de termijnen van de terbeschikkingstelling van de jeugdige.

Artikel 77t Sr komt overeen met artikel 38d Sr. In dat artikel is bepaald dat de maatregel tot terbeschikkingstelling wordt opgelegd voor de duur van twee jaren, te rekenen vanaf de dag waarop de uitspraak onherroepelijk is geworden. Hier doet zich onmiddellijk een voordeel gevoelen ten opzichte van de bestaande regeling inzake de pij-maatregel. Deze houdt in dat de duur van de maatregel drie jaren is, maar dat de maatregel na twee jaar reeds voorwaardelijk eindigt, tenminste wanneer de duur van de maatregel niet wordt verlengd. De redactie van artikel 38d Sr is op dit punt eenvoudiger. Het tweede lid benoemt vervolgens de mogelijkheid van verlenging van de maatregel. Verlenging vindt telkens plaats voor een periode van een of twee jaar. Ook hier heeft artikel 38d Sr als voorbeeld gediend.

Artikel 77ta Sr geeft de maximale termijnen van de maatregel in de verschillende varianten en is gebaseerd op artikel 38e Sr.

Het eerste lid heeft betrekking op de gevallen waarin géén bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting is gegeven. Voor deze terbeschikkingstelling met voorwaarden gaat de totale duur van de maatregel een periode van drie jaar niet te boven. Het eerste lid is zo de pendant van artikel 38e, tweede lid, Sr, waarin voor volwassenen in dit verband een termijn van negen jaren is gegeven. In de regeling voor jeugdigen wordt een kortere termijn van drie jaren voorgesteld. Deze termijn is vergelijkbaar met de termijnen die gelden voor een proeftijd, inclusief verlenging daarvan, bij een voorwaardelijke veroordeling. Een klinische of ambulante behandeling in het verband van opgelegde voorwaarden zou deze periode ook niet overstijgen. Wanneer een behandeling van langere duur noodzakelijk zou zijn, kan ook een bevel tot plaatsing worden overwogen (vgl. artikel 6:6:31 Sv) en kan de behandeling in een justitiële jeugdinrichting gestalte krijgen of kan de jeugdige elders worden opgenomen.

Het tweede lid heeft betrekking op de gevallen waarin wel een bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting is gegeven. De totale duur van de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting gaat een periode van vier jaar niet te boven.

Wanneer de maatregel is opgelegd ter zake van een misdrijf dat is gericht tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen, kan de maatregel echter ook na vier jaren nog worden verlengd. Dit is geregeld in het voorgestelde derde lid. Anders dan de maatregel van terbeschikkingstelling voor volwassenen, is deze termijn echter niet oneindig, maar gemaximeerd. De maatregel gaat de termijn van zeven jaren niet te boven. Dit komt overeen met de termijnen die nu ook gelden voor een onvoorwaardelijk opgelegde pij-maatregel.

Het voorgestelde artikel 77tb Sr toont gelijkenissen met artikel 38j Sr en heeft betrekking op de situatie waarin de plaatsing in een justitiële jeugdinrichting voorwaardelijk is beëindigd. Wanneer de plaatsing wordt beëindigd, kan de terbeschikkingstelling van de jeugdige worden verlengd. In die gevallen moeten ingevolge het voorgestelde artikel 77sa, eerste lid, Sr bijzondere voorwaarden worden gesteld ter beveiliging van de samenleving.

ARTIKELN IV, V EN VI

Deze artikelen regelen de samenloop van de Wet USB met wetsvoorstellen en wetten die tijdens de totstandkoming van de Wet USB en nadien zijn ingediend respectievelijk tot stand zijn gekomen, maar nog niet in werking zijn getreden. Diverse wijzigingen die met de Wet USB worden gemaakt, lopen samen met wijzigingen in de betreffende regelingen.

Het gaat om de volgende wetten en wetsvoorstellen:

- IV. het bij geleidende brief van 21 juni 2018 ingediende voorstel van wet van het lid Van der Staaij tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de afschaffing van de voorwaardelijke invrijheidstelling en aanpassing van de voorwaardelijke veroordeling (Kamerstukken 34975);
- V. de Wet van 8 maart 2017 tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Invorderingswet 1990 en enkele andere wetten in verband met een vereenvoudiging van de beslagvrije voet (Wet vereenvoudiging beslagvrije voet) (Stb. 2017, 110); en
- VI. de Wet van 24 januari 2018, houdende regels voor het kunnen verlenen van verplichte zorg aan een persoon met een psychische stoornis (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg) (Stb. 2018, 37).

De samenloopbepalingen voorzien in aanpassing van de Wet USB of de andere regeling, afhankelijk van welke regeling eerder in werking treedt.

ARTIKEL VIII

Uit de inwerkingtredingsbepaling vloeit voort dat het tijdstip van inwerkingtreding van de verschillende artikelen en onderdelen verschillend kan worden vastgesteld. Deze mogelijkheid van gefaseerde inwerkingtreding is om twee redenen gewenst. Ten eerste omdat de samenloop wordt geregeld met enkele wetsvoorstellen en wetten, waarbij het moment van inwerkingtreding kan worden gedicteerd door de andere regeling. Dit kan ook tot gevolg hebben dat op onderdelen wordt afgeweken van de zogeheten vaste verandermomenten (inwerkingtreding in beginsel per 1 januari of 1 juli). Ten tweede is de mogelijkheid van gefaseerde inwerkingtreding gewenst om artikel II, onderdeel B, van dit wetsvoorstel, dat betrekking heeft op het afschaffen van de executieverjaringstermijnen, separaat en op een later moment in werking te kunnen laten treden. [Dit hangt samen met de in paragraaf 6 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting beschreven uitvoeringsconsequenties.]

De Minister voor Rechtsbescherming,

De Minister van Justitie en Veiligheid,